

Tips voor plaatselijke gemeenten

Kerkrentmeesters zijn in deze periode van het jaar in overleg met de kerkenraad de begroting voor 2023 aan het opstellen. Die moet immers voor 15 december bij het CCBB worden ingeleverd. De begroting vormt de financiële vertaling van het te voeren beleid in relatie tot de omstandigheden.

Begroten in crisistijd

Voor een goed bestuur en beheer is het noodzakelijk dat de bestuurders weten over welke inkomsten in de nabije toekomst kan worden beschikt en welke uitgaven hier tegenover staan. Te midden van de heftigheid van de zich opstapelende crises (corona, Oekraïne, energiekosten, inflatie, klimaat) is het uitermate ingewikkeld om op een goede manier te begroten. Regelmatig wordt er in kerken gezongen: "Wat de toekomst brengen moge...", maar wat onzekerheid betreft overtreffen de huidige jaren veel van wat we de laatste decennia gewend waren.

Ondertussen dient er toch een begroting gemaakt te worden. De begroting geeft betrokkenen zicht op wat nodig is. Gemeenteleden kunnen hier eventueel de hoogte van hun bijdrage op aanpassen. Bij het opstellen van de begroting kunnen de in dit artikel beschreven suggesties gebruikt worden.

1. Geld

Geldwerving

De begroting moet aan alle gemeenteleden kenbaar gemaakt worden. Bijvoorbeeld via het kerkblad of per nieuwsbrief. Gemeenteleden moeten goed geïnformeerd worden over het beleid en de plannen voor de komende periode. Welke richting wordt er gekozen en wat is daarvoor nodig? Zo wordt voor gemeenteleden duidelijk waarom er op hen een financieel beroep wordt gedaan. Hierbij speelt een juiste (persoonlijke) benadering van de gemeenteleden een grote rol.

Kerkbalans

Op de website www.kerkbalans.nl vindt u praktische tips en een stappenplan voor het organiseren van de Actie Kerkbalans. Overige lasten, waaronder kosten van beheer en rentelasten Bij de begroting van de lasten wordt geadviseerd zo goed mogelijk te kijken naar de kostenontwikkeling en de specifiek voor de eigen gemeente geldende zaken.

Rente baten en dividenden

We leven in een periode waarin rendement op vermogen in niet-risicogevoelige beleggingen lange tijd nagenoeg nihil was. Maar door de oplopende inflatie worden de renteverhogingen door centrale banken ingezet om die te temperen. Dat werkt door naar de markttrentes. Ondertussen levert de afgelopen en huidige periode wel op, dat er opnieuw dient nagedacht te worden over functie en beheer

van vermogen, de financiële aspecten, maar ook de ethische aspecten. In de sfeer van het vermogensbeheer heeft de VKB één partner: ABN-AMRO MeesPierson Instituten & Charitas (zie op de website van de VKB bij partners).

2. Mensen

Kerkelijk medewerkers

Voor de arbeidsvoorwaarden van kerkelijk medewerkers wordt gekeken naar de CAO voor rijksambtenaren. Voor 2022-2024 werd er een 3-jarige CAO afgesloten. Door het GOM (Georganiseerd Overleg Medewerkers) is die vertaald naar de kerkelijke arbeidsvoorwaarden. Het komt er op neer, dat voor 2023 gerekend moet worden op een loonkostenstijging van ongeveer 3,5 à 4% (afhankelijk van de samenstelling van het personeel, er zitten namelijk vaste componenten in èn een procentuele stijging.) Dat lijkt veel, maar het is bij lange niet voldoende om de huidige inflatie bij te houden.

De volledige arbeidsvoorwaardenregeling kunt u downloaden op www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-kerkelijk-medewerkers.

Pastoraat

Voor informatie over de predikantstraktementen wordt verwezen naar de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-predikanten/.

De bezettingsbijdrage voor 2023 is bekend en komt uit op: €96.765,-. Deze was vorig jaar €93.028,- en gaat dus met ongeveer 4% omhoog.

De ontwikkeling van de bezettingsbijdrage loopt overigens niet precies parallel aan de ontwikkeling van de traktementen, hoewel het dit jaar redelijk in de buurt lijkt te liggen. Dat komt omdat ook bijvoorbeeld de omvang van het bedrag dat aan wachtgelden moet worden uitgekeerd erin wordt verwerkt. Zo ging dus bijvoorbeeld in 2021 de bezettingsbijdrage omlaag, terwijl de predikantstraktementen stegen.

De preekbeurtvergoeding voor gastpredikanten bedraagt €142,-.

Verplichtingen en bijdragen betreffende andere organen
Op het moment van samenstellen van deze publicatie is nog niet bekend of de heffingsfactor van het kerkrentmeesterlijk quotum gewijzigd wordt. De Kleine Synode stelt in haar vergadering van november aanstaande het heffingspercentage voor 2023 vast. Het advies is om uit te gaan van een gelijke heffingsfactor als voor 2022. De verplichte bijdrage voor de Solidariteitskas is momenteel €5,- per belijdend lid. De verwachting is dat in het komende jaar het bedrag zal worden gehandhaafd. Mocht het bedrag worden verhoogd, dan ligt het voor de hand dit door te berekenen in de bijdrage die

aan de leden wordt gevraagd. In de 'Uitvoeringsregeling behorende bij de Uniforme quotisatieregelingen en de Solidariteitskas' wordt overigens geadviseerd "het tweevoudige van de bedoelde heffing (op dit moment dus €5,- per belijdend lid) te vragen van de belijdende leden, maar ook van andere dan de belijdende leden (zoals meerderjarige doopleden), ter verhoging van de eigen plaatselijke inkomsten". Dat betekent dat in de praktijk vaak €10,- per lid wordt gevraagd.

3. Gebouwen

Kerkelijke gebouwen en overige gebouwde eigendommen

Nu komen we op het moeilijkste chapter dit jaar: de kostenontwikkeling van het onderhoud en de exploitatie van gebouwen. De laatste jaren zijn de kosten van bouwmaterialen en (bouw) technisch personeel fors harder gestegen dan het gemiddelde. De energieprijzen bij nieuwe contracten zijn zelfs explosief gestegen. Hier is eigenlijk dit jaar geen algemeen advies op te geven. Het hangt sterk af van de eigen omstandigheden waarmee men rekening moet, wil en kan houden. Hoe dan ook lijkt zowel op de korte termijn als op de langere termijn verduurzaming van gebouwen en pastorieën (wellicht in verbinding met bezinning op vermogens) de hoogste prioriteit.

Verder is het aan te bevelen, na te gaan of de reservering voor het periodiek onderhoud nog voldoende is (in verband met de opgelopen inflatie), dan wel te hoog is. Bij een goede toepassing van dit systeem is het mogelijk om een gelijkmatige verdeling van de kosten over verschillende jaren te bereiken.

Onderhoud en afschrijving

Het is raadzaam om een goed onderhoudsplan op te (laten) stellen. Van belang is dit te doen voor de betreffende gebouwen afzonderlijk, met daaraan verbonden een kostenbegroting volgens het op dat moment geldende prijspeil. Dit onderhoud omvat bijvoorbeeld:

- jaarlijks klein onderhoud, kleine reparaties en controles, ook van het orgel, kosten van de inspectie en dergelijke;
- periodiek groter onderhoud, zoals schilderwerk van exterieur (om de 5 jaar), interieur (om de 10 jaar) en het reinigen van zonnepanelen;
- periodiek groot onderhoud, bijvoorbeeld vervanging van de verwarmingsinstallatie, grote reparaties aan dak of vloeren, vervanging van de raamkozijnen (om de 15 jaar).

Rekening houdend met enkele aspecten van het onderhoudsplan, zoals hiervoor aangegeven, kan van de volgende afschrijvingspercentages worden uitgegaan:

- gebouwen ongeveer 1 tot 2% van de nieuwbouwwaarde of bouwkosten;
- inventarissen en apparaten circa 15 tot 20% van de aanschaffingswaarde;

- computers en dergelijke ongeveer 25 tot 33,3% van de aanschaffingswaarde;
- verwarmingsinstallatie 10 tot 15% van de aanschaffingswaarde, tenzij deze is opgenomen in de kosten van het gebouw;
- orgels indien afzonderlijk gewaardeerd, circa 5 tot 10% van de aanschaffingswaarde na aftrek van eventuele subsidie.

Eén en ander dient in overeenstemming te zijn met de reeds gehanteerde afschrijvingstermijnen in begroting en jaarrekening. Minimaal dient een bedrag afgeschreven te worden voor de grootte van de jaarlijkse aflossing op de voor het object eventueel afgesloten lening.

Rijkssubsidieregeling voor instandhouding monumenten

Monumentale kerkelijke gebouwen en kerkonderdelen/- objecten, met uitzondering van pastorieën, kunnen in aanmerking komen voor de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM). Deze subsidieregeling betreft sober onderhoud en is bedoeld voor het planmatig in goede staat houden van een monument. Dat betekent voornamelijk onderhoud, zoals schilder- en herstelwerk. De eigenaar stelt daartoe een zesjarig instandhoudingsplan op met behulp van het vereiste begrotingsmodel. Meer informatie over deze subsidieregeling en het begrotingsmodel kunt u vinden op de website www.cultureelerfgoed.nl. Een aantal provincies en gemeenten heeft een eigen fonds voor restauratie en/of onderhoud van monumenten. Dat kan dus per gemeente/provincie verschillen.

Verder verdient het aanbeveling te bezien of de verzekerde bedragen nog op peil zijn. In dit verband wordt gewezen op de indexpolissen die voor de verzekering van kerkelijke eigendommen toegepast worden.

Energie

Energie is in deze tijd wel een heel bijzonder verhaal geworden. Hierboven schreven we al dat op dit moment feitelijk geen algemeen advies kan worden gegeven, dan dat u intensief naar uw gebruik zult moeten kijken en beslissingen zult moeten nemen voor de langere termijn. Zowel op de website van de VKB Kerkrentmeesters als op die van de Protestantse Kerk vindt u actuele tips.

Meer informatie over de energiebelasting vindt u op de website van de rijksoverheid (www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/overige_belastingen/belastingen_op_milieugrondslag/energiebelasting/).

Door het collectief voor inkoop energie voor kerken (www.energievoorkerken.nl) wordt op basis van inkoopstrategieën de energie gefaseerd ingekocht om een zo optimaal mogelijke prijs te realiseren. Voor de deelnemers van het collectief is er op de website van energie-voor-kerken ook een benchmark beschikbaar om het energieverbruik van de kerkgebouwen van uw gemeente te vergelijken met het energieverbruik van vergelijkbare kerkgebouwen. Nadere informatie is te vinden op de hiervoor genoemde website.

Naast het realiseren van een voordeliger tarief heeft ook reductie van uw verbruik uiteraard impact op uw energierekening. Met de reductie van het energieverbruik kunt u denken aan verschillende oplossingen als slimme meters, isolatie, raamfolie etcetera. Op de website www.groenekerken.nl is ter oriëntatie onder andere een uitgebreide toolkit voor duurzaam kerkbeheer te vinden.

Verhuur

Met betrekking tot de verhuur van gebouwen en zalen is het qua begroting nog steeds enigszins onzeker hoe een en ander in 2023 (met name in de winter) zal verlopen, vanwege corona. Hierbij is het van belang uit te gaan van voorzichtige aannames. Het ligt voor de hand extra stook- en verlichtingskosten door te berekenen in verhuurtarieven.

Opbrengsten uit rechten, deelnemingen e.d.

Geattendeerd wordt op de mogelijkheid de pachten van de landerijen periodiek te herzien. Voor reguliere pachtcontracten geldt per regio een percentage voor daling van de pachtprijs. Voor meer informatie kunt u terecht bij het Kantoor der Kerkelijke Goederen in Amersfoort (www.silasgroep.nl/kkg-adviseurs).

Begraafplaats

Wanneer een begraafplaats wordt geëxploiteerd, geldt het advies om na te gaan of de tarieven nog in overeenstemming zijn met de kostenontwikkelingen en of ze marktconform zijn. Dit is ook van belang voor de grafrechten en voor het verlenen van diensten.

4. Meerjarenprognose

Het is van belang een meerjarenprognose te maken voor een lange termijn perspectief. Vanaf het najaar 2021 is op gemeenteniveau én op wijkgemeenteniveau binnen FRIS de module meerjarenraming operationeel. Wij raden aan om daar eens goed naar te kijken en die uit te proberen.

Daaruit blijkt onder andere hoe de verschillende begrotingsposten zich zullen ontwikkelen bij bepaalde aannames. Tegelijk beseffen we dat aannames dit jaar voor ons doen extreem onzeker zijn. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende begrotingsposten naar de mate van afhankelijkheid van conjunctuur- en (zeggen we er dit jaar bij) crisisbewegingen, van de salarisontwikkelingen en van de eigen beïnvloedingsmogelijkheden.

Nadat de begrotingen (en de jaarrekening) door de kerkenraad zijn vastgesteld, worden ze voorgelegd aan het Classicale College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB). De begrotingen van de gemeente en van het college van diakenen dienen uiterlijk 15 december bij het CCBB binnen te zijn.